

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMŲ
„DĖL SPRENDIMŲ DĖL BUVUSIŲ SODYBŲ ATSTATYMO GAMTINIUOSE IR
KOMPLEKSINIUOSE DRAUSTINIUOSE IR VALSTYBINIUOSE PARKUOSE PRIĖMIMO
TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO“ IR „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS
VYRIAUSYBĖS 2011 M. RUGSĖJO 28 D. NUTARIMO NR. 1131 „DĖL MIŠKO ŽEMĖS
PAVERTIMO KITOMIS NAUDMENOMIS IR KOMPENSAVIMO UŽ MIŠKO ŽEMĖS
PAVERTIMĄ KITOMIS NAUDMENOMIS TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO IR KAI
KURIŲ LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMŲ PRIPAŽINIMO
NETEKUSIAIS GALIOS“ PAKEITIMO“ PROJEKTŲ
(TAP NR. 18-43(4), 19-1190(3); TAIS NR. 19-9104(8); 18-11793(5))**

2020-01-29 Nr. NV-248

Vilnius

1. Projektų rengėja – Aplinkos ministerija (AM).

2. Projektų tikslas – nustatyti, kokios institucijos ir kokiais dokumentais remiantis priima sprendimus, kad gamtiniame ar kompleksiniame draustinyje arba valstybiniame parke esančiame žemės sklype buvo sodyba.

3. Dabartinė situacija:

- Saugomų teritorijų įstatyme apibrėžta sąvoka „Buvusi sodyba“ – vieta žemės sklypo dalyje, kurioje faktiškai buvo teisėtai pastatytas vieno arba dviejų butų gyvenamosios paskirties pastatas (namas) su jo priklausiniais ar be jų, tačiau neišliko dėl susidariusių aplinkybių (nugriautas, sugriuvo, sudegė ar kitaip sunyko), kai jo buvimo faktas ir vieta nustatyta pagal valstybės archyvuose saugomus kartografinius dokumentus, o jeigu jie neišlikę, – nustatant juridinį faktą teismo sprendimu.
- Įgyvendinant Saugomų teritorijų įstatymo (9 str. 3 d. 8 p. ir 13 str. 3 d. 9 p.) nuostatas, Vyriausybė turi nustatyti sprendimų dėl buvusių sodybų atstatymo gamtiniuose ir kompleksiniuose draustiniuose ir valstybiniuose parkuose priėmimo tvarką.
- Iki šiol visais atvejais teismas nustatydavo juridinį faktą dėl buvusios sodybos. Įsigaliojus teikiamam Projektui, teismas nustatytų juridinį faktą apie nurodytame žemės sklype buvusią sodybą tik tuo atveju, jei nebūtų išlikusių valstybės archyvuose saugomų kartografinių dokumentų, leidžiančių identifikuoti buvusią sodybą.

4. Projektų esmė – nustatoma prašymų atstatyti buvusias sodybas draustiniuose ir valstybiniuose parkuose (toliau – saugomose teritorijose) ir kitų dokumentų pateikimo ir nagrinėjimo, sprendimų priėmimo tvarka. Esminės nuostatos:

- prašymus dėl buvusios sodybos atstatymo nagrinėja ir sprendimus priima saugomų teritorijų direkcijos (valstybės įsteigtose saugomose teritorijose) ar savivaldybių administracijos (savivaldybių tarybų įsteigtose saugomose teritorijose);
- svarbiausi dokumentai priimant sprendimą - valstybės archyvų kartografiniai dokumentai, leidžiantys identifikuoti ar konkrečiame žemės sklype buvo sodybos pastatas;
- užkertama galimybė atkurti kelias sodybas vienoje vietoje, t. y. tais atvejais, kai iš pateiktų valstybės archyvuose saugomų kartografinių dokumentų kopijų matyti, kad žemės sklype, kuriame norima atstatyti buvusią sodybą, buvo pastatyti tik vieno arba dviejų butų gyvenamosios paskirties pastato (namo) priklausiniai, o vieno arba dviejų butų gyvenamosios paskirties pastatas (namas) buvo pastatytas kitame žemės sklype, pirmajame žemės sklype sodybos atstatyti neleidžiama. Sodybą leidžiama atstatyti tik tame žemės sklype, kuriame buvo vieno arba dviejų butų gyvenamosios paskirties pastatas (namas). Tais atvejais, kai plotas, kuriame buvo norimos

atstatyti sodybos gyvenamasis namas, patenka į kelis žemės sklypus, sodybą leidžiama atstatyti tik tame žemės sklype, į kurį patenka didžioji dalis namo.

Siekiant suderinti siūlomas nustatyti nuostatas, kartu teikiamas Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. rugsėjo 28 d. nutarimo Nr. 1131 „Dėl Miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis ir kompensavimo už miško žemės pavertimą kitomis naudmenomis tvarkos aprašo patvirtinimo ir kai kurių Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų pripažinimo netekusiais galios“ pakeitimo“ projektas. Nustatoma, kad kartu su prašymu miško žemę paversti kitomis naudmenomis teikiamas sprendimas leisti atstatyti buvusią sodybą nurodytame sklype.

Projekto nauda ir įgyvendinimo kaštai:

- Bus teisiškai reglamentuotas sprendimų priėmimas (nesikreipiant į teismą, jei iš valstybės archyvuose saugomų kartografinių dokumentų galima identifikuoti buvusią sodybą). Asmenims, norintiems gauti minėtą patvirtinimą, bus iš anksto žinoma, kokius dokumentus jie turi pateikti ir kokia tvarka priimami sprendimai.
- Aiškesnė tvarka ir procedūros leis sutrumpinti sprendimo priėmimo laiką. Prašymai ir skundai bus nagrinėjami vadovaujantis Vyriausybės patvirtintomis Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėmis (per 20 d. d., o tais atvejais, kai institucijos pačios turės kreiptis į valstybės archyvus – per 40 d. d.). Iki šiol juridinio fakto nustatymas užtrukdavo Apylinkių teismuose ~ 90 d., Apygardų teismuose ~ 290 d., apeliacinėse instancijose ~ 150 d.
- Projektams įgyvendinti papildomų lėšų poreikis nenumatomas.

5. Derinimas – AM pakartotinai teikia patikslintus Projektus atsižvelgiant į Vyriausybės kanceliarijos Teisės ir Ekonomikos politikos grupių pateiktas pastabas.

- Projektai suderinti be pastabų su Kultūros ministerija, Lietuvos savivaldybių asociacija. Finansų ministerija pastabų ar pasiūlymų nepateikė. Atsižvelgta į Žemės ūkio ministerijos ir Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos pateiktas pastabas, taip pat atsižvelgta į daugumą Teisingumo ministerijos ir Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos pastabų - dėl kitų pastabų jos sutiko su Projektų rengėjų pateiktais argumentais, todėl laikoma, kad Projektai suderinti be pastabų. Projektai parengti bendradarbiaujant su Valstybine saugomų teritorijų tarnyba.
- Lieka neatsižvelgta į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės ir VŠĮ „Klaipėdos krašto kultūros paveldo išsaugojimo fondo“ pateiktas pastabas (argumentai pateikiami derinimo pažymoje):
 - į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabą dėl neaiškumo, koku teisiniu pagrindu remiantis Projekte numatoma funkcija savivaldybių administracijoms jas įtraukiant į sprendimų priėmimą (tokias funkcijas savivaldybei gali nustatyti tik įstatymai) ir kokio pobūdžio ta funkcija būtų laikytina (savarankiškąją ar valstybės perduotąją). AM vadovaujasi Teisingumo ministerijos siūlymu patikslinti projektą (t. y., kad teisinio reguliavimo nuostatos galėtų būti taikomos ne tik valstybės įsteigtose saugomose teritorijose) ir laikosi nuomonės, kad numatoma funkcija yra priskirtina savarankiškosioms funkcijoms remiantis Vietos savivaldos įstatymo (6 str. 1 d. 25 p.) nuostatomis;
 - į VŠĮ Klaipėdos krašto kultūros paveldo išsaugojimo fondo pastabas ir abejones dėl institucijos „Valstybės archyvo“ kaip vienintelės galimos įstaigos išduoti pažymas, patvirtinančias/paneigiančias kartografinių duomenų pagrindu apie buvusias sodybas bei siūlymą papildomai numatyti tokias kompetentingas institucijas ar įstaigas kaip Nacionalinė žemės tarnyba ir VĮ Distancinių tyrimų ir geoinformatikos centras „GIS-Centras“, kurios atsakingos už valstybės ir savivaldybių archyvinės kartografinės medžiagos saugojimą ir ją disponuoja. AM nuomone, remiantis Dokumentų ir archyvų įstatymo ir Saugomų teritorijų įstatymo nuostatomis, valstybės archyvai kaip biudžetinės įstaigos, kurios yra pavaldžios Lietuvos vyriausiajam archyvarui ir kurias įstatymų nustatyta tvarka steigia Vyriausybė, yra atsakingos kartografinių dokumentų saugojimą, o kitos institucijos ar įmonės nėra laikomos valstybės archyvais.

- Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė tretinėje išvadoje pastabų ar pasiūlymų nepateikė.

6. Atitikimas Vyriausybės programos nuostatomis – Projektai Vyriausybės programos nuostatų neįgyvendina.

7. Dalykinio vertinimo išvada – siūlytina Projektus svarstyti Vyriausybės posėdyje (B dalyje), prieš tai klausimą aptarus tarpinstituciniame pasitarime. Atsižvelgiant į tai, kad Projektais numatomi nauji įgaliojimai saugomų teritorijų direkcijoms ir savivaldybių administracijoms, abejotina, kad Projektų įgyvendinimui neprireiks papildomų valstybės ar savivaldybės biudžeto lėšų.

Ekonomikos politikos grupės patarėjas

Vaidas Talačka

Vaidas Talačka, tel. +370 706 63722, el. p. vaidas.talacka@lrv.lt